

स्मारक

नितळ, निळसर सहा स्तंभ
उंच आणि सडपातळ
ओळीने उभारलेले
बॉस्टनमधील स्वातंत्र्याच्या ऐतिहासिक भूमीवर

एकेका स्तंभावर दशलक्ष आकडे
पांढऱ्याशुभ्र रंगामध्ये टापटिपीने कोरलेले
शिवाय काही संदर्भ
अमानुष क्रौर्याची एक कथा सांगणारे
प्रत्येक आकडा स्मरण देतो
नरभक्षक हुकूमशहाच्या
हत्याकांडात बळी पडलेल्या
निष्पाप आयुष्याचे

हुकूमशहाच्या वेडाला
आभाळाची सीमा नव्हती
पृथ्वीच्या पाठीवरून
एका संपूर्ण वंशाचा
निर्वश करून टाकून
जग 'शुद्ध' करण्याचा
त्याने चंग बांधलेला

वृद्ध, तरुण स्त्रिया, मुले
 साच्यांचेच निर्घृण बळी
 मोठ्या बंद खोल्यांमध्ये
 विषारी वायूने, घाऊकपणे मारलेली
 हाडामांसाची माणसे
 मौल्यवान वस्तू, नेसूंची वस्त्रे आणि स्वत्वाचे अमूल्य कवच
 टराटर फाडून टाकून
 एकच त्यांचा गुन्हा
 हुकूमशहाने हिणकस मानलेल्या
 वंशामध्ये जन्म होणे

भोवतालच्या जगाल
 जणू काही वार्ताच नव्हती
 कुणीकुणी समजून उमजून डोळेझाक करणारे
 भीतीचे प्रचंड दडपण कुणाकुणाच्या डोक्यावर
 तर काहींच्या डोळ्यांत विजयाचा उन्माद
 'हेडल हिटलर' ओरडणारा

दुष्टांच्या नाशासाठी
 देव म्हणे अवतार घेतात
 पण तेदेखील वाट पहातात
 शंभर पापांनी कांठोकाठ
 घडा अगदी भरेपर्यंत
 नरराक्षस हुकूमशहाचा संहार होण्याआधी
 साठ लक्ष पापांचा प्रचंड पर्वत झाला
 माणुसकीच्या देहावर
 कधीच न बुजणारी
 कायमची जखम खोदून !

- डा. बुऱ्दा जोशी
 ('राग कधी अनुराग' या कवितासंग हातून)